

UGROŽENE VRSTE DIVLJIH ŽIVOTINJA I BILJAKA – CITES

Međunarodna trgovina divljom florom i faunom predstavlja sve veću opasnost za postojanje mnogih životinjskih i biljnih vrsta. Neke vrste su već na pragu izumiranja. Shodno tome usvojena je Konvencija o međunarodnoj trgovini ugroženim vrstama divljih životinja i biljaka (CITES), čiji je cilj očuvanje ugroženih vrsta. Imajući u vidu činjenicu da je legalna i nelegalna trgovina ugroženim vrstama prvenstveno prekogranična, carinski organi također igraju važnu ulogu u vršenju nadzora.

1. PROPISI

- Konvencija o međunarodnoj trgovini ugroženim vrstama divljih životinja i biljaka (CITES) (Sl.glasnik BiH-Međunarodni ugovori, broj 11/08)
- Odluka o uslovima i načinu provođenja Konvencije o međunarodnoj trgovini ugroženim vrstama divljih životinja i biljaka u BiH - CITES (Sl.glasnik BiH, broj 31/18)

2. KONVENCIJA

Konvencija CITES potpisana je u Vašingtonu 1975. godine i nesumnjivo je značajno doprinjela očuvanju ugroženih vrsta divljih životinja i biljaka. Cilj ovog međunarodnog ugovora je osigurati da trgovina životinjskim i biljnim vrstama ne ugrožava njihov opstanak i da će osigurati postojanje ovih vrsta u budućnosti, bez obzira na to da li su živi primjerci, njihovi dijelovi ili njihovi derivati. Bosna i Hercegovina je ratifikovala Konvenciju CITES 05.12.2008. godine.

3. ODLUKA

Odluka o uslovima i načinu provođenja Konvencije o međunarodnoj trgovini ugroženim vrstama divljih životinja i biljaka u BiH - CITES (Odluka) definiše uslove za uvoz, izvoz, unos, iznos ili tranzit, trgovinu i uzgoj ugroženih i zaštićenih biljnih i životinjskih divljih vrsta, njihovih dijelova i derivata.

Sastavni dio ove Odluke čine i prilozi u kojim se nalazi spisak zaštićenih životinjskih i biljnih divljih vrsta. Prilozi ove Odluke su u skladu sa Dodacima Konvencije CITES i Dodacima Uredbe EZ 338/97.

Definicije

»Primjerak« je svaka životinja ili biljka, bez obzira da li je živa ili mrtva, svaki njen dio ili derivat, koja pripada zaštićenim vrstama datim u prilogima I-IX Odluke.

»Derivat« je svaki prerađeni dio životinje, biljke, gljive ili tjelesna tečnost. Derivati većinom nisu prepoznatljiv dio primjerka od kojeg potiču (npr. hrana, kozmetički preparati, medicinska sredstva, dodaci prehrani, odjeća, obuća).

»Dio« je svaki dio životinje, biljke ili gljive, nezavisno od toga da li je u sviježem, sirovom, osušenom ili prerađenom stanju (npr. lovački trofeji, kljove, koža).

4. NADLEŽNOST CARINE

Službenici Uprave za indirektno oporezivanje provjeravaju uvoz/izvoz, ponovni uvoz i izvoz i tranzit vrsta iz priloga I-IX ove Odluke, te živih primjeraka alohtonih vrsta.

Prilikom uvoza/izvoza, ponovnog uvoza i izvoza i tranzita provjerava se:

- a. da li primjerci prilikom prelaska granice posjeduju važeće dozvole, potvrde ili druge akte koje izdaje Ministarstvo spoljne trgovine i ekonomskih odnosa BiH,
- b. uz pomoć granične veterinarske i fitosanitarne inspekcije provjerava da li primjerci tj. sadržaj pošiljke odgovaraju podacima navedenim u propratnoj dokumentaciji,
- c. uz pomoć granične veterinarske inspekcije provjerava uslove prevoza **navedene u propratnoj dokumentaciji.**

Uvoz

Primjerci iz Priloga I i II, VI i Poglavlje 1 Priloga IX mogu se unijeti na teritoriju BiH uz **uvoznu dozvolu** koju izdaje Ministarstvo spoljne trgovine i ekonomskih odnosa BiH.

Primjerci iz Priloga III, IV, VII, VIII mogu se unijeti na teritoriju BiH uz **obavještenje o uvozu** koje izdaje Ministarstvo spoljne trgovine i ekonomskih odnosa BiH.

Primjerci iz Poglavlja 2, 3 i 4 Priloga IX mogu se unijeti na teritoriju BiH uz potvrdu za uvoz kože, krzna i njihovih prerađevina (Obrazac iz Poglavlja 5, Prilog IX).

Izvoz i ponovni izvoz

Primjerci iz Priloga I, II, III, VII i VIII mogu se izvoziti i ponovo izvoziti uz **izvoznju dozvolu ili potvrdu o ponovnom izvozu** koje izdaje Ministarstvo spoljne trgovine i ekonomskih odnosa BiH.

Tranzit

Tranzit kroz BiH primjeraka iz Priloga I-IX obavezno se prijavljuje carinskom referatu na graničnom prelazu, po mjestu unošenja. Uz pošiljku obavezno mora postojati odgovarajuća dokumentacija države izvoza iz koje je vidljivo konačno odredište. Za primjerke iz Priloga I, II i III potrebna je važeća izvozna dozvola ili potvrda o ponovnom izvozu koju je izdao upravni organ države izvoza ili ponovnog izvoza u skladu sa CITES Konvencijom.

Izuzeci za lične i kućne stvari

Izuzetak za uvoz ličnih i kućnih predmeta (mrtvi primjerci, dijelovi i derivati) uključujući lovačke trofeje, primjenjuju se samo na primjerke koji se koriste u nekomercijalne svrhe i ispunjavaju jedan od sljedećih uslova:

- nalaze se u ličnom prtljagu putnika koji dolaze iz inostranstva,
- da su u ličnoj svojini fizičkog lica koji prebacuje svoje normalno prebivalište iz inostranstva,
- da se lovačke trofeje koje kupi putnik uvezu naknadno.

Izuzetak se neće primjenjivati na primjerke vrsta navedenih u Prilogu I, kada prvi put uđu u BiH i uvoze ih lice koje ima svoje stalno prebivalište u BiH ili počinje da boravi tamo. U

slučaju primjeraka iz Priloga II i III, carinskom organu se ne mora podnijeti uvozna dozvola, pod uslovom da se priloži original i kopija izvozne dozvole (ponovni izvoz).

Ponovni uvoz ličnih i kućnih predmeta, zajedno sa lovačkim trofejima iz Priloga I i II, od strane osobe sa stalnim prebivalištem u BiH, ne zahtijeva se da carinskom organu podnese dozvolu za uvoz kada je podnesen jedan od sljedećih dokumenata:

- kopija za vlasnika ranije upotrebijene uvozne ili izvozne dozvole BiH ovjerene od strane carinskih organa,
- kopiju za vlasnika izvozne dozvole ili potvrdu o ponovnom izvozu države izvoza, korištenu kod prvog ulaska u BiH,
- dokazi da su primjerci zakonito nabavljeni u BiH.

Za izuzetke kod izvoza i ponovnog izvoza shodno se primjenjuju uslovi kao i za uvoz i ponovni uvoz primjeraka (lični prtljag, vlasništvo fizičkog lica, itd).

Pri uvozu, ponovnom uvozu, izvozu i ponovnom izvozu u BiH nije potrebno staviti na uvid uvoznju dozvolu, izvoznju dozvolu ili potvrdu o ponovnom izvozu za:

- a. najviše 125g kavijara jesetarskih vrsta (*Acipenseriformes spp.*) po osobi, u pakovanjima obilježenim u skladu sa članom 33. stav (1), tačka g) Odluke,
- b. najviše 3 komada udaraljki izrađenih od kaktusa (*Cactaceae spp.*) po osobi,
- c. najviše 4 prerađena proizvoda od krokodila (*Crocodylia spp.*) po osobi, osim mesa i livačkih trofeja,
- d. najviše 3 ljuštore puža vrste (*Strombus gigas*) po osobi,
- e. najviše 4 mrtva morska konjića (*Hippocampus spp.*) po osobi,
- f. najviše 3 primjerka džinovskih školjki (*Tridacnidae spp.*), do 3kg ukupne težine (3 cijela ili 6 odgovarajućih polovina ljuštore) po osobi.

Etiketa za razmjenu naučnog materijala

Etikete iz Priloga XIII Odluke zamenjuju dokumente neophodne za uvoz ili izvoz zaštićenih primjeraka.

Iste se koriste samo kod registrovanih istraživača i istraživačkih organizacija u nekomercijalnoj razmjeni konzerviranim, osušenim ili na neki drugi način očuvanim muzejskim primjercijma, primjercima iz herbarijuma i živom biljnom materijalu i to u slučaju kada se posuđuju, poklanjaju ili razmjenjuju u nekomercijalne svrhe, među naučnicima i naučnim ustanovama.

Pretkonvencijski status primjeraka

Pretkonvencijski primjerak označava primjerak stečen prije nego što je data vrsta prvi put uvrštena u Dodatke Konvencije CITES.

Zainteresovana strana može dobiti potvrdu o pretkonvencijskom statusu od Ministarstva spoljne trgovine i ekonomskih odnosa BiH, koja određuje da se odredbe ove Odluke ne primjenjuju za dati primjerak.

Putujuće izložbe

Dozvola za putujuće izložbe iz Priloga XIV koju izdaje Ministarstvo spoljne trgovine i ekonomskih odnosa BiH važi za višestruki prelazak granice kao uvozna, izvozna dozvola ili potvrda o ponovom izvozu. Zbog toga sastavni dio Dozvole za putujuće izložbe predstavlja jedan ili više primjeraka propratnog obrasca iz Priloga XV.

Prekogranični promet živih životinja u ličnom vlasništvu

Za prekogranični promet živih životinja iz Priloga I, II i III nadležno Ministarstvo izdaje dozvolu za višestruki prelazak granice i ista služi kao uvozna, izvozna dozvola ili potvrda o ponovnom izvozu. Dozvola je važeća samo ako životinju prati vlasnik i ista se izdaje na obrascu iz Priloga X. Sastavni dio dozvole je i više primjeraka obrasca iz Priloga XV.

Dozvola za prekogranični promet živih životinja u ličnom vlasništvu se odnosi samo na jedan živi primjerak životinje.

Obavješćavanje Ministarstva spoljne trgovine i ekonomskih odnosa

O svakom pronalasku i prijavi primjeraka koji mogu biti predmet ove Odluke ili o kršenju odredbi iste, te carinskih propisa koji se odnose na žive primjerke alohtonih vrsta kao i primjeraka vrsta navedenih u Prilogu I-IX, UIO je dužna obavijestiti Ministarstvo spoljne trgovine i ekonomskih odnosa.

5. KONTAKT

Za detaljnije informacije u vezi spoljnotrgovinskog prometa ugroženim vrstama divljih životinja i biljaka iz Odluke o uslovima i načinu provođenja Konvencije o međunarodnoj trgovini ugroženim vrstama divljih životinja i biljaka u BiH (CITES) možete se obratiti Glavnoj kancelariji UIO, Sektor za carine, Odsjek za zaštitu intelektualne svojine, zabrana i ograničenja.